

Az emberarcúbb könyvtárügyért

Ötvenéves az MKE Somogy Megyei Szervezete

Talán nem is véletlen, hogy tíz évvel az ötvenhatos forradalom után sorra alakultak a Magyar Könyvtáros Egyesület megyei szervezetei. Mivel 1968-ban a Gondviselés jóvoltából könyvtárosi képzettség nélkül, egyik napról a másikra, könyvtáros lettem Marcaliban, ezért a megalakulása után rövidesen tagja lehettem eme szervezetnek. Egyéb tagkönyvem nem lévén, amelyet Szita Ferenc akkori egyesületi titkártól kaptam, máig büszkén őrizgetem, mert azt bizonyítja, hogy én is a somogyi könyvtárosok nagy családjához tartozom. Akkor egyszerű tagként nem is sejtettem, hogy szakmai fejlődésemet, a hivatalos levelezős képzéseken és tanfolyamokon túl az MKE-nek is köszönhetem.

Amikor Szita Ferenc 1986-ban a megyei könyvtár igazgatója lett, engem bízott meg a titkári teendőik ellátásával. Az első időkből az MKE Somogy Megyei Szervezetének adminisztrációját végeztem; tagjairól névsort szerkesztettem, így szinte név szerint ismerhettem a megye könyvtárosait. Aztán a beszédett tagdíjakat gyakran személyesen vittem az akkor éppen a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár központi épületében működő Egyesület irodájába, Sándor Ottóné gazdasági felelősnek. Emlékszem, a helyi szervezet delegáltjaként jutottam el az első vándorgyűlésre, 1974-ben Pécsre. Itt és ilyen alkalmakkor találkozhattam jelentős könyvtáros személyiségekkel. Megyei titkárságom alatt az ország több megyéjébe jutottunk el szakmai kirándulások keretében, így ismerkedtünk meg más megyék könyvtáraival, könyvtárosaival. Lassan engem is megismert a szakma, és viszonylag fiatalon – országos szavazás eredményeképpen – az országos elnökség, rövid ideig pótagyaként, majd rendes tagjaként a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elnökségének ülésein vehettem részt. Három cikluson át tartó elnökségi tagságom legfőbb hozadékanak azt a kollegiális jó viszonyt tartom, ami a tapasztalatok átadásában, átvételében jelentkezett, és ezt kamatoztatni tudtam itthoni munkám során.

A legnagyobb élményt – amire szívesen emlékszem vissza – mégis a Kaposváron 1981. augusztus 23-25. között megrendezett XIII. Vándorgyűlés jelentette számomra.

Nemcsak a vándorgyűlés miatt nevezetes évszám 1981, hanem az előzmények miatt is. Akkor már túl voltunk a fiatal könyvtárosoknak, 1980-ban a Könyvtártudományi és Módszertani Központ (KMK) által szervezett első, telkibányai olvasótáborán, ahol életre szóló élményt kaptunk – Bali Aranka kolléganőmmel együtt – a „szabadságszigeten”

maghallgatásból és meghallgattatásból. Ilyen hangulatban ért bennünket Kamarás István levele.

„Kedves Barátom!

Többen „telkibányászok” – úgy gondoltuk, hogy a Magyar Könyvtárosok Egyesületének egyik munkabizottságaként legalizálhatnánk üzelmünket.” Így jött el ’81. év fordulója. Mi akkor Kaposváron éppen a Vándorgyűlés lázában égtünk. Azután jött meg a KMK-tól újabb meghívólevél:

„Kedves Igazgató Elvtárs! Tíz napos továbbképzést szervezünk a tanácsi bálózatok fiatal könyvtárosai számára. Továbbképzés időpontja: július 4-15, helye: Ásotthalom. Részvételi díj 600,- Ft. Igazgatónk Kopházi Ferencet küldte el, majd – mint „telkibányász” – én is csatlakoztam a csapathoz. Mondanom sem kell, hogy a továbbképzés alatt kellően „determinálva lettünk”. Talán azért is, mert a búcsúest hevében a társaság csak úgy mindenféle felsőbb parancs és engedély nélkül megalapította a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Módszertani Munkabizottságát.

*Hazatérvén megszerkesztettük a *Biblio-Szójensz Monitor* uff *Ásotthalom* című kiadványunkat, amely a déli határvidéken tapasztalt élmények és írások gyűjteménye volt. Sőt Kopházi Ferencsel fogalmaztunk egy meghívó levelet, amelyben közöltük az „ásottbányai” megalakulás tényét. (Így lettünk „ásottbányászok”). Sőt, azt is, hogy a „Módszertani Munkabizottság a XIII. Vándorgyűlés ideje alatt (1981. augusztus 24.) tartja első ülését, melyen a Munkabizottság programját, munkatervét beszéljük meg. A Munkabizottság 16 órától 17.30-ig a Megyei Könyvtár előadótermében (Csokonai u. 4.) ülésezik. Így még a 18 órákor induló (Budapestre 21 óra 25 perckor érkező) Zselic expressszel visszautazhatsz. Hozd magaddal ötleteidet, tenni akarásodat is! Gyere, várunk! A Munkabizottság vezetősége és a vendéglátók nevében: Varga Robi és Kopházi Feri. Kaposvár, 1981. aug.5.”*

A levelünk, enyhén szólva kiverte a biztosítékot felsőbb szakmai körökben, amelynek Zsidai József, az MKE akkori elnöke erőlyesen hangot is adott a vándorgyűlést előkészítő látogatásán. Megkérdezte ugyanis, hogy hivatalosan kinek szóltunk a megalakulásról, és hogy bejegyeztettük-e szándékunkat? Visszatekintve, teljesen jogos volt a kérdés, a felháborodást már nem éreztem annyira jogosnak, hiszen esetünkben tisztán a szakma segítségéről, megújításról volt szó. Igen ám, csak hogy 1981-et írtunk, amikor a „lengyel események begyűrűződésétől” félt a politikai vezetés. A mégiscsak lezajlott alakuló ülés, amit végül is nem tiltottak be, az ott elmondott beszédem és a baráti találkozáson külön frakciózó „ásottbányászok” azonban óvatosságra intették vezetőinket. Az „alakulón” elmondott beszédemet azért idézem, mert ebből talán kitűnik szakmai elkötelezettségem, és az is, hogy nem szervezkedés állt a dolgok mögött, sőt, az is, hogy ilyen légkörben mégiscsak összeülhettünk. Meg az is, hogy a demokratikus törekvéseknek is vannak buktatói. Íme, a „beszéd”:

„Az ember életének egy szakaszában, általában gyermekként pályát választ. Nagy Attila ezt jobban meg tudná mondani, hogy mikor. A fiaim már túl vannak ezen, az egyik kamionvezető, a másik dízelmozdony-vezető, de egyik sem akar könyvtáros lenni. Talán, mert azt hiszik, nem elég tisztességes foglalkozás ez a könyvtáros pálya. Hisz’ soba sincs otthon az apjuk este, hogy meséljen nekik. Én sem akartam könyvtáros lenni. 1968. szeptember 15-én reggel még nem tudtam, hogy másnap »könyvtárosként« fognak szólítani az olvasók. Azóta bizony, a szerződéses papírjaim tanúsága szerint a könyvtári munka minden területén megfordultam: raktáros, gyermekkönyvtáros, tájékoztató, feldolgozó adminisztr-

rátor. Ezek után lettem módszertanos. Azért mondom most el nektek, mert mindez kellett ahhoz, hogy szeressek módszertanos lenni. És akkor az ember egy januári reggel az új batáridónaplójára ráírja: »Miután rájöttünk, hogy az életnek nincs semmi értelme, nincs más hátra, mint értelmet adjunk neki. (Lucian Blaga)«. És fogja magát, és bemegy főnökéhez, aki ráadásul barátja és módszertanosból lett igazgató, és beszélgetni kezdenek. És akkor ajándékként vagy súlyos tebertételként, de fellebbezésnek helye nincs, felirattal megbízást kap egy osztály vezetésére.

És az osztály szerveződik, nincs osztályfőnök, csak osztálytársak, és már felszavakból is értik egymást, mert ismerik egymást. És akkor eljut a módszertanos hasonló korú és érdeklődésű körű kollégák társaságába, és meglepi őt, hogy társai mennyire szeretik és értik szakmájukat, és akkor arra gondol, hogy egy emberarcú könyvtárugyért munkabizottságot alapít, módszertanit, hisz olvasott, – és beszélgettek is róla – szakterületének elhanyagolt állapotáról. Ráadásul főnöke vitaindító cikkére, a »Gyógyítható-e a módszertani munka?« címűre egyre jönnek a kérdések. Mit és hogyan? És látta, hogy ott ez a társaság, amely nem csak módszertanosokból, de gyerekkönyvtárosokból, tájékoztatókból és feldolgozókból áll, tudna segíteni a megújbodni kész módszertani munkának. Miért ne fogadnánk jó szívet a gyerekkönyvtáros munkájának tapasztalatait, amikor könyvtárakat integrálunk a magasabb követelmények szellemében? Miért ne adhatnának tanácsot a feldolgozók az ellátási rendszer hatásos nyilvántartásához a módszertanosnak? Miért ne lehetne megvizsgálni azt, hogy hogyan kerültünk a pályára, és ha pályára kerülésünk ilyen volt, miért ne segítene nekünk a szervezett továbbképzés? Miért ne segíthetnénk a szervezett továbbképzést ötleteinkkel, javaslatainkkal? Azért jöttünk össze tehát, hogy okos ötleteinkkel, terveinkkel segítsünk könyvtárugyúinknek, szervezett formában az Egyesület égése alatt. Ezért határoztuk el, hogy módszertani munkabizottságot alapítunk.”

A Vándorgyűlés létszámcúccsal, továbbá a résztvevők nagy meglegedésére somogyi tájakon való kirándulásokkal és a balatoni hajózással zárult.

Bizottsági berkekben nem volt nyugalom. Megjött az elnök hivatalos válasza: „Ez a program nem tükröz egyértelmű, konkrétan meghatározható szakmai arculatot. Az Egyesület különböző szervezeteiben és a legkülönbözőbb fórumain mindezekkel a kérdésekkel foglalkozik.” Négy-szemközt pedig azt mondta nekem: „ – Vedd tudomásul, öregem, hogy nem lesz munkabizottságotok, de, ha lesz is, minden egyes alkalomkor miniszteri biztos vesz részt az összejöveteleken, és a vezetőknél pártagnak kell lenniük.” Ez a kijelentés tudat alatt is hátravetette további vezetői ambícióimat. Viszont a bizottságot meg kellett szervezni. Több barátomnak írtam körlevél-szerűen, hogy hozzunk össze valami épkézláb programot. (Egy akkor postamester barátom azt mondta, csacsiság volt részemről géppel címezni és egyszerre feladni a borítékokat...) Végül is összeállt a tervezet. A „Biblio Szájensz” következő száma az alábbiak szerint tudósított:

„Megalakultunk! A munkabizottság alakuló ülését 1982. március 4-én a Művelődési Minisztérium Vezetőképző és Továbbképző Intézete könyvtárában tartotta. Az összejövetelen 40 könyvtáros jelent meg. Az MKE elnökségét Billédi Ferenccé dr. képviselte, (Neki köszönhető, hogy az Elnökség szabad utat biztosított működésünknek – a szerző.) Varga Róbert, a kaposvári Megyei Könyvtár munkatársa ismertette a bizottság fő célkitűzéseit, a megalakulást kérő beadványt és az elnökség választását. A leadott harmincbét érvényes szavazat alapján a vezetőség: Baricz Zsolt – Szeged, Fazekasné Várfalvi Erzsébet – Mezőberény, Jakubecz Ilona – Budapest.”

A többi már szintén könyvtártörténet. A Módszertani Munkabizottság később Biczák Péter szervezésében Közkönyvtári Egyletté alakul át. Örömmel vettem részt a 2016. évben a könyvtárosok 48. Vándorgyűlésén Veszprémben, ahol többek között a Közkönyvtári Egylet és a Gyermekkönyvtáros Szekció közös programján gondolkodtam el, azon,

hogy a mag tehát, amit elvetettünk, szárba szökken. Ugyanis a mag halála nem az elmúlást jelenti, hanem a megújulást, a több termés ígérését.

Most, nyugdíjasként gyakran gondolkodom arra, hogy vajon emberarcúbb lett-e azóta a könyvtárügy – ahogy annak idején elképzeltem?

Utóirat. Fiaim ugyan megcsínylették a családtól való gyakori távolmaradásomat, de aki akkoron kamionvezető akart lenni, ma egy középiskola igazgatóhelyettese, aki mozdonyvezetői reményeket táplált életcélként, ma egy városi könyvtár vezetője. Az vigasztal, hogy állandó jelenlétemmel nem is, de talán példámmal egyengettem életútjukat. Büszke vagyok rájuk, mint ahogy családomra is, akik elviselték aktív életem „munkamániáját”.

Varga Róbert

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Kormányhatározat az OSZK infrastruktúrájának fejlesztéséről

A Magyar Közlöny 2016. évi 172. számának 76325-76326. oldalán megjelent az 1605/2016. (XI. 8.) Kormányhatározat az Országos Széchényi Könyvtár informatikai fejlesztéséhez szükséges források biztosításáról.

MAGYAR KÖZLÖNY • 2016. évi 172. szám

76325

A Kormány 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozata az Országos Széchényi Könyvtár informatikai fejlesztéséhez szükséges források biztosításáról

A Kormány

1. egyetért az Országos Széchényi Könyvtár informatikai rendszerének stabilizálása és fejlesztése céljából kidolgozott informatikai fejlesztési tervvel, és felhívja a nemzeti fejlesztési minisztert, hogy a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (a továbbiakban: KIFÜ) útján intézkedjen az informatikai terv megvalósításáról;

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter

Határidő: azonnal

2. felhívja a nemzetgazdasági minisztert, hogy az 1. pont szerinti informatikai fejlesztési terv végrehajtása céljából gondoskodjon:

- a) az üzemenet folyamatoságának fenntartása érdekében szükséges, azonnali beavatkozást igénylő feladatok ellátásának finanszírozása céljából – a 2016. évi költségvetés vonatkozásában – 100,0 millió forint forrás biztosításáról a Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 11. Közgyűjtemények cím, továbbá 620,0 millió forint forrás biztosításáról a XVII. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium fejezet, 11. Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség cím javára;

Felelős: nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

- b) az azonnali beavatkozást nem igénylő, az 1. pontban meghatározott informatikai fejlesztési terv ütemezett végrehajtása érdekében a 2017. évi költségvetés vonatkozásában 225,0 millió forint forrás biztosításáról a központi költségvetés XX. Emberi Erőforrások Minisztériuma fejezet, 11. Közgyűjtemények cím, továbbá